

2021

SANSKRIT

[HONOURS]

Paper : VI

Full Marks : 100

Time : 4 Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. अधस्तनेषु प्रश्नेषु 'क'-विभागतः प्रश्नद्वयम्, 'ख'-विभागतः प्रश्नत्रयम्, 'ग'-विभागतः प्रश्नद्वयं च संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयम् : $2 \times 7 = 14$

'क'-विभागः

- a) वामनानुसारेण काव्यलक्षणं किम् ? काव्यं च कतिविधम् ?
 b) का तावत् पाञ्चाली रीतिः ? किञ्च वैशिष्ट्यमस्याः ?
 c) न कटकं पञ्चप्रसादनाय इत्युक्तिः कस्मिन् प्रसङ्गे वामनेन कृता?
 d) सत्काव्यरचनायां 'दृष्टारदृष्टार्थम्' इत्यनेन किं बोध्यते ?

'ख'-विभागः

- e) चतुर्मुखः कः ? अम्भोजवनहंसवधूः का ?
 f) काव्यादर्शस्य रचनाकारः कः? तत्र कति परिच्छदाः विद्यन्ते?

- g) ग्राम्यतादोषस्य संज्ञा प्रदेया ।
 h) काव्यादर्शसम्मतं गद्यलक्षणं प्रदीयताम् ।
 i) कथं काव्ये अल्पमपि दोषं नोपेक्षम् ?
 j) रसविषये दण्डिनः अभिमतमुल्लिख्यताम् ।

'ग'-विभागः

- k) निदर्शनालंकारस्य संज्ञा लिख्यताम् ।
 l) 'अतिशयोक्तिः' इति अलंकारे उपमानस्य भूमिका लिख्यताम् ।
 m) 'उत्प्रेक्षा' इति शब्दस्य कः वृत्तपत्तिगतोऽर्थः ? उत्प्रेक्षालक्षणे 'सम्भावना' इति पदस्य प्रयोजनं किम् ?
 n) व्यतिरेकालंकारस्य तात्पर्यमालोच्यताम् ।
 2. Amplify the idea any **one** of the following : $6 \times 1 = 6$

নীচের যে-কোনো একটির ভাবসম্প্রসারণ কর :

- a) "रीतिरात्मा काव्यस्य" ।
 b) "सौन्दर्यमलंकारः" ।
 3. संस्कृतभाषया एका सप्रसङ्ग व्याख्या विरचनीया : $8 \times 1 = 8$
 a) काव्यं ग्राह्यं अलङ्कारात् ।
 b) ओजो कान्तिमती गौडीया ।
 c) स दोषगुणालंकारहानादानाभ्याम् ।

4. Answer any **one**: $12 \times 1 = 12$

যে কোনো একটির উত্তর দাও :

a) What is the definition of Kāvya according to Vāmana? Discuss the classification of poets after Vāmana.

বামনের মতে কাব্যের সংজ্ঞাটি কী? বামনকে অনুসরণ করে কবিদের ভেদ সম্পর্কে আলোচনা কর।

b) What is the essence of poetry? Reproduce the causal factor of the poetry according to Vamana by offering the comments of other rhetoricians.

কবিত্বের বীজ কী? অন্যান্য আলোচনাকারিকের মতসহ বামনের মতে কাব্য-কারণ আলোচনা কর।

5. Write a short note on any **one**: $4 \times 1 = 4$

যে-কোনো একটি বিষয়ে টীকা লেখ :

a) চতুর্বিধি:

b) মিশ্রকাব্যম্

c) ভুবনত্রয়ম্

6. संस्कृतभाषया एका सप्रसङ्ग व्याख्या कार्या : $6 \times 1 = 6$

a) “तदल्पमपि नोपेक्ष्यं काव्ये दुष्टं कथञ्चन ।”

b) “शरीरं तावदिष्टार्थ-व्यवच्छिन्ना पदावली ।”

7. Answer any **two** of the following questions:

$12 \times 2 = 24$

যে-কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

a) Represent the view of Daṇḍin in favour of the characteristics of Mahākāvya.

মহাকাব্যের বৈশিষ্ট্য বিষয়ে দণ্ডীর মত উপস্থাপন কর।

b) How did Daṇḍin describe Anuprāsa and Yamaka?

দণ্ডী কিভাবে অনুপ্রাস ও যমকের বর্ণনা করেছেন?

c) Give the viewpoints of Daṇḍin about Mādhurya and Samādhi Guṇa.

মাধুর্য ও সমাধি গুণ বিষয়ে দণ্ডীর অভিমত প্রদান কর।

d) Classify Prose and discuss it in detail in accordance with Daṇḍin.

দণ্ডীকে অনুসরণ করে গদ্য কাব্যের বিভাগ কর এবং বিষয়টি বিশদভাবে পর্যালোচনা কর।

8. Identify the rhetoric(s) inside the verses:

$6 \times 1 = 6$

শ্লোকমধ্যস্থ অলংকারগুলি নির্ণয় কর :

आहवे जगदुदण्ड ! राजमण्डलमाहवे ।

श्रीनृसिंहमहीपाल ! स्वस्त्वस्तु तव वाहवे ॥

OR/अथवा

प्रतिकुलतामुपगते हि विधौ विफलत्वमेति बहुसाधनता ।

अवलम्बनाय दिनभर्तुरभुन्न पतिष्यत करसहस्रमपि ॥

9. Compare and distinguish any **one pair**: $6 \times 1 = 6$

एकटि खोडे़र तुलना ओ पार्थक्य निर्णय कर :

a) दीपक and तुल्ययोगिता

b) उत्प्रेक्षा and अतिशयोक्ति:

10. a) Define and illustrate with suitable examples:

$7 \times 1 = 7$

संख्खा प्रदान पूर्वक सोदाहरण विख्खेखण कर :

अप्रस्तुतप्रसंसा or समासोक्ति or तुल्ययोगिता

b) एकस्यालंकारस्य संस्कृतभाषया सलक्षणं व्याख्या कार्या : $7 \times 1 = 7$

क) उत्प्रेक्षा

ख) रूपक